

Ma'rifat

МАЪРИФАТ * ХАЛҚ ЗИЁЛИЛАРИ ГАЗЕТАСИ * معرفت

1931 йилдан чиқа бошлаган 2001 йил 27 октябрь, шанба Баҳоси сотувда эркин нархда № 85 (7384)

“Yil o'qituvchisi-2001”

“Йил ўқитувчиси-2001” кўрик-танловида Дилором Маллабоева — Андижон вилояти Жалолқудук туманидаги 23-мактабнинг бошлангич синф ўқитувчиси математика фанидан Миробод туманидаги 110-мактабнинг 2-“А” синфида “114-123 мисол ва масалалар” мавзусини ажойиб усулда дарс олиб борди. Шу билан бирга у дарс жараёнида болажонларнинг чарчаб қолишига йўл қўймаслик мақсадида ўзига хос янгилик—“Дам олиш бекати” жорий қилиб, “Алла” кўшигини ижро этди. Нима учун

“Алла” айтдим, деб болажонларни фикрлашга чорлади ва мавзунини “Оналар ва болалар йили”га боғлади. Қисқаси, Д.Маллабоева дарсда бошқотирма, банк, пул, харажат каби кўплаб тушунчаларни кўллаб, ўғил-қизларни математика сирларидан огоҳ эта билди.

Суратда: андижонлик иштирокчи Дилором Маллабоева “олмаҳоннинг қавакларга яширган ёнғоқлари” ўйини орқали ўқувчиларга кўшиш ва айириш амалларини ўргатаётир.

Бурҳон РИЗОҚУЛОВ олган сурат.

ТЕРРОРИЗМ — ЭНГ ДАҲШАТЛИ ОЛОВ

Илгари кунжара, арпа унидан нон ейишган, далада бошоқ тегиб кун кўришган вақтида ҳам одамлар ҳаммаша худодан тинчлик сўрашган.

Биз эса бугунги шундай гўзал, фаровон ҳаётимизни кадр-ламаслигимиз, тинч-лигимизни барқарор сақлашга ҳаракат қилмаслигимиз асло мумкин эмас. Шундай экан, биз сабоқ бераётган ҳар бир сония, бажарадиган ҳар бир ишимиз, айтадиган ҳар битта сўзимизда тинчликка фидойилик ва шу йўлда курашиб яшаш руҳи мужассам бўлмоғи

лозим. То биз тинчликнинг нақадар улуғ неъмат эканини тўла англаб етмас эканмиз, Америкада бўлиб ўтган воқеалардан тўғри хулоса чиқариб ололмай-миз. “Ўрмонга ўт тушса, ҳўлу қуруқ барабар ёнади”, дейди халқимиз. Терроризм энг даҳшатли оловдир. Бу оловдан Оллоҳнинг ўзи сақласин, барчамизни.

Д.НОСИРОВА,
Самарқанд шаҳридаги
1-педагогика
коллежи директори

Munosabat

ВОҚЕАЛАР СИЛСИЛАСИ

Америка Авиацияси ўтган кеча ҳам Афғонистон пойтахтига уюштирилган ҳаво ҳужумини давом эттирди. Бу галги ҳужум эса асосан Қобул яқинидаги аэропортларга қаратилди. АҚШнинг ҳаво ҳужумига қарши толибонлар ҳам Зенит қурилмасидан ўт очишган. Ярадорларни даволашда кўплаб қийинчиликларга учраётган Қобул врачлари Америка ҳарбийларидан ҳужумларни тўхтатишни сўрашмоқда.

Афғонистондаги толибон кучлари томонидан муҳолифатнинг кўзга кўринган командирларидан бири Абдул Хақа кўлга олинган. Бу маълумотни Би-Би-Си ҳам эътироф этиб, ундан тарқатилган хабарларда Абдул Хақа Афғонистон ҳудудига кириб, пуштун аҳолисини толибонларга қарши курашга чақирмоқчи бўлгани таъкидланган.

Британия ҳукуматининг таъкидлашича, унинг қуруқликдаги кўшинлари Афғонистонда олиб бориладиган жангларга шай экан. Покистон яқинидаги Британия ҳарбий кемаларидаги бир неча юз қуруқликдаги кўшин аскарлари афғон ерида жанг олиб боришади. Бу кўшинлар Омон ва Форс кўрфазидида ҳарбий ҳаракатлар олиб бораётган Британия кўшинларининг бир қисми ҳисобланади.

Президент Буш Америка ҳукумати томонидан тақдим этилаётган терроризмга қарши олиб бориладиган янги қонунларга жума куни кўл қўйиши лозим. Мазкур қонун АҚШ ички ишлар гарданига аҳолининг тинчлигини сақлаш, қочоқларни қаттиқ назоратга олиш ҳамда банк хизматини назорат қилиш масъулиятини юклайди. АҚШ бош прокурори Жон Эшкрофтнинг таъкидлашича, бу қонун ФБР ҳуқуқларини янада кенгайтирган ҳолда терроризмга қарши курашнинг янги асрини бошлаб беради.

ҲАМКОРЛИК ҚИЛИШНИ ХОҲЛАЙМАН

Ҳурматли таҳририят, менинг Сизлардан бир илтимосим бор: мамлакатимиздаги барча муаллим касбдошларимга обуна тўғрисидаги фикримни етказсангиз.

Агар бошлангич синф ўқитувчиси “Бошлангич таълим”, барча ўқитувчиларимиз “Маърифат”га обуна бўлмас экан, бугунги ислохотлар кетаётган даврда қандай қилиб бу соҳада ишлашлари мумкин?! Айтиш жоизки, бундайлар қўштирноқ ичидаги “устозлар” дир.

“Маърифат” газетасини ҳар бир ҳақиқий ўқитувчининг биринчи даражаси устози ва энг яқин кумакчиси, деб биламан. Бундан кейин сиз билан ҳам-фикрлигимиз яна ҳам ривожланади, узоқ Хоразм воҳасининг чекка бир қишлоғидан ҳам ютуқларимиз тўғрисидаги ҳамда

муаммоли мавзуларда мақолалар чиқиб туради, деб умид қиламан. 1996 йили декабрь ойида “Олмония академик айирбошлаш хизмати” буйича Германиянинг Йена ва Сант Андреасберг шаҳарларида малака ошириб келганман. Ҳозирги кунда ҳам Олмония билан ҳамкорлигимиз давом этмоқда. Лекин маҳаллий мутасаддилар бу ҳақда билишмайди чоғи, шароитим билан ҳам қизиқишмайди...

Севимли газетам билан ҳамкорлик қилиб, ўз тажрибаларимни барча ҳамкасбларим билан уртоқлашишни истаётман. Шунинг учун 2002 йил учун ёзилиб, барча ўқитувчи-мураббийларни ўзаро ҳамкорликка чорлайман.

Шарипбой МАШАРИПОВ,
Ҳазорасп туманидаги
37-мактаб
ўқитувчиси

Доимий ҳаракатдаги ўқув-семинарлари ўтказилади

2-бет

Ўқувчиларни касб-ҳунарга йўналтириш тўғрисида

НИЗОМ

4-бет

Фуломжон Ёқубов:
Устозларимни доимо ёдда тутаман

5-бет

XXI асрда физик таълим қандай бўлиши керак?

6-7-бетлар

ТАШХИС ИШЛАРИ ҚАЙ АҲВОЛДА?

Маълумки, айти кунда Халқ таълими вазирлигининг ўқувчиларни касб-хунарга йўналтириш ва психологик-педагогик Республика ташхис маркази томонидан умумий ўрта таълим мактабларида ўқувчиларни касб-хунарга йўналтириш борасида қатор ишлар қилинмоқда. Хусусан, ўқувчиларнинг қобилиятлари, қизиқишлари ва мойилликларини аниқлаш ишлари маълум бир тизимга келтирилиб, уларни мақсадли йўналишлар асосида амалга оширишга киришилди. Йилдан-йилга жойлардаги ташхис марказларининг фаолиятлари жонланиб, самарадорлиги ошиб бормоқда. Шунга қарамаздан, мазкур жараёнда камчиликлар ҳам мавжуд. Ўқувчиларни касбга йўналтириш ва уларга замонавий психологик-педагогик маслаҳат беришнинг самарали тизимини ишлаб чиқиш ва жорий этиш долзарб муаммолардан бири бўлиб қолмоқда. Шу ҳафтада Тошкент вилоятининг Янгийўл шаҳрида ўтказилган "Умумий ўрта таълим мактабларида ўқувчиларни касб-хунарга йўналтиришнинг ташкилий-педагогик асослари" мавзусидаги республика амалий семинари ана шу масалаларга бағишланди. Семинарни халқ таълими

вазирининг биринчи ўринбосари Р.Ахлидинов очар экан, Қорақалпоғистон Республикаси, Тошкент шаҳри ва вилоятлардан ташриф буюрган қатнашчилар олдида турган долзарб вазифалар хусусида сўз юритди. Тошкент вилояти ХТБ бошлиғи Т.Умаралиев вилоятда амалга оширилаётган ишлар билан қисқача таништирди. Республика ташхис маркази директори Х.Рашидов таълим тизимида касб-хунарга йўналтириш ишларининг ташкилий-методик асослари хусусида атрофлича маъруза қилди. Давра суҳбати шаклида ўтган мазкур семинарда кун тартибидagi масалалар бўйича қатор чиқишлар бўлиб, улар баҳс-мунозараларга айланиб кетди. Семинар қатнашчилари эътиборига Янгийўл шаҳар ташхис маркази ҳамда шаҳардаги 17-мактабда олиб борилаётган амалий ишлар намойиш қилинди. Шунингдек, иштирокчилар вилоятнинг қатор туман ва шаҳар ХТБлари қошидаги ташхис марказлари фаолиятлари билан ҳам танишиш имкониятига эга бўлдилар. Газетамизнинг кейинги сонидa семинар тафсилотлари бўйича батафсил маълумот берамиз.

Нурлан УСМОНОВ,
"Маърифат" мухбири

Tadbir

Ерга урсанг осмонга сапчийдиган, бераётган саволинг тугамай, жавобини қайтарадиган, инглиз тилида унча-мунчага гап бермайдиган ўқувчиларни излаётган бўлсангиз, у ҳолда Тошкент ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаштириш муҳандислари институти қошида фаолият кўрсатаётган "Интернэйшнл Хаус-Тошкент" лицейидан топасиз. Ушбу лицей 1994 йилдан буён ўз қалдирғочларини учирма қилмоқда. Бу ерни битирган тиниб-тинчимас қалдирғочларнинг 96 фозиди олий даргоҳ талабалари бўлмоқда. Яна шунини алоҳида таъкидлаш керакки, лицейдаги мавжуд шарт-шароитлардан мамнун ўқувчилар чехрасида офтоб балқийди.

Суратда: Доцент Флора Нурғалиевалар химия фанидан дарс бермоқда.

МАКТАБ ВА ОҒОҲЛИК

Пойтахтимизнинг Яккасарой тумани Т.Абдуллаева номидаги 26-мактабда "Терроризм—XX аср фожеаси" мавзусида давра суҳбати бўлиб ўтди. Унда сўзга чиққан туман прокурорининг катта ёрдамчиси, адлия кичик маслаҳатчиси Р.Абдуллаева бу ваҳшийликни кескин қоралаб, ватанни сақлаш, асраш останадан бошланишини, туман прокуратураси рўйхатидан ўтказилган вояга етмаган, тушуниб-тушунмай қилган хатоларидан пушаймон бўлиб, судда қат-

тиқ афсус чекаётган баъзи ёшларнинг аҳволига тушиб қолмаслик лозимлигини алоҳида таъкидлади.

Тадбирда ўқувчилар ўзлари тайёрлаган турли саҳна кўринишларини ҳам намойиш этдилар. Суҳбат давомида ўқувчилар иштирокчиларга ўзларини қизиқтирган бир қанча саволлар билан мурожаат этиб, ўзларининг бугунги кун воқеаларидан бохабар эканликларини билдирдилар.

Райҳон ХОЛМУРОДОВА

Rasmiy bo'lim

2001-2002 ўқув йилининг II чорагидан бошлаб ҳар бир туман (шаҳар)да мазкур фанларни ўқитиш бўйича биттадан таянч мактабларини белгилаш;

мактабгача таълим муассасалари учун "Миллий истиқлол ғояси: асосий тушунча ва тамойиллар" рисоласи асосида ишлаб чиқилган дастур ва тавсиялардан фойдаланган ҳолда таълим-тарбия ишларини ташкил этиш;

умумий ўрта таълим тизимида "Одобнома" (I-IV), "Ватан туйғуси" (V-VI), "Миллий истиқлол ғояси ва маънавият асослари" (VII-IX) фанларидан дарс берувчи ўқитувчиларнинг миллий истиқлол ғоясига ажратилган мавзулар бўйича методик маҳоратини оширишини таъминлаш,

"Одобнома", "Ватан туйғуси", "Миллий истиқлол ғояси ва маънавият асослари" фанларини ўқитиш жараёнида дарслар баҳс-мунозара, учрашув, ўйин, саҳна дарслари, ақлий ҳужум,

мазкур мактаблар тўғрисида Низом кабилар шулар сирасига киради.

Педагогика институтлари ва Педагогларни қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш институтлари ректорларига эса 2001 йил 15 ноябрга қадар мазкур фан бўйича педагогика институти ва малака ошириш институти профессор-ўқитувчилари учун 2 кунлик ўқув-семинари ҳамда жорий йилнинг 1 ноябридан бошлаб доимий ҳаракатдаги ўқув-семинари ташкил этидилар.

Шунингдек «Одобнома», «Ватан туйғуси», «Миллий истиқлол ғояси ва маънавият асослари» фанлари бўйича методологик комиссия томонидан тавсия этилган адабиётлар асосида ўқитувчилар ва тарбиячилар малакасини ошириш учун тузилган жадвалга кўра Абдулла Авлоний номидаги Халқ таълими ходимларини қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш Марказий институтида олти кунлик маърузачилар (тренер-

ДОИМИЙ ҲАРАКАТДАГИ ЎҚУВ-СЕМИНАРЛАРИ ТАКОМИЛЛАШТИРИЛАДИ

лотлари ходимларини жалб этган ҳолда доимий ҳаракатдаги ўқув-семинарини ташкил этидилар.

Қорақалпоғистон Республикаси халқ таълими вазири, вилоятлар ва Тошкент шаҳар халқ таълими бошқармалари бошлиқлари, Педагогларни қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш институтлари ректорлари зиммасига:

2001 йил ноябр ойида малака ошириш институтлари ва туман (шаҳар) метод кабинетлари негизида "Одобнома", "Ватан туйғуси" ва "Миллий истиқлол ғояси ва маънавият асослари" фанлари бўйича янги яратилган дастурлар ва ўқув қўлланмалар асосида ўқитувчилар ва тарбиячилар учун махсус жадвал асосида мақсадли курслар ташкил этиш ҳамда уларни тест синовлардан ўтказиш;

2001 йил 1 декабрга қадар назоратчи-методист, таълим муассасалари раҳбарлари учун малака ошириш институтлари, барча фан ўқитувчилари ва тарбиячилари учун таълим муассасалари негизида "Миллий истиқлол ғояси: асосий тушунча ва тамойиллар" рисоласи бўйича 2 кунлик ўқув-семинарлари ўтказиш;

2001-2002 ўқув йилининг II чорагидан бошлаб туман (шаҳар) метод кабинетлари негизида "Одобнома", "Ватан туйғуси", "Миллий истиқлол ғояси ва маънавият асослари" фанлари бўйича пухта билим, тажриба ва салоҳиятга эга методистлар, ўқитувчилар ва олий ўқув юрти профессор-ўқитувчиларини жалб этган ҳолда доимий ҳаракатдаги ўқув-семинарлари ташкил этиш;

дебат, дарс композиция каби ноанъанавий усуллардан кенг фойдаланиш билан ўқувчиларнинг дарс жараёнида фаоллигини оширишга, шахсий фикр-мулоҳазаларини эркин ифодалашни таъминлашга эришиш;

ўқувчи, талаба ва кенг китобхонлар оммаси учун методологик комиссия томонидан тавсия этилган қўлланма ва рисоалар билан ўқувчиларни таъминлаш, таълим муассасалари кутубхоналарини бойитиш, улардан дарс ва дарсдан кейинги вақтларда унумли фойдаланишини ташкил этиш;

"Одобнома", "Ватан туйғуси", "Миллий истиқлол ғояси ва маънавият асослари" ўқув фанларидан Давлат таълим стандартлари ва ўқув дастурлари ижроси мониторингини ўқув йилининг ҳар чорагида ўтказиб бериш, таҳлил натижаларига кўра самарадорлик талаб даражасида бўлмаган ҳудудларда, таълим муассасаларида тегишли таъсирчан чораларни кўриш орқали Давлат таълим стандартлари бажарилишига эришиш каби вазифалар юкланди.

Республика таълим марказига баъзи ишланмалар ва меъёрий ҳужжатларни кўрсатилган муддатларда ишлаб чиқиб, жойларга етказиш топширилди. Жумладан, 2001-2002 ўқув йили давомида "Миллий истиқлол ғояси: асосий тушунча ва тамойиллар" рисоласи асосида ижтимоий-гуманитар фанлар ўқитувчиларига ёрдам тариқасида амалий дарс ишланмалари ҳамда методик тавсиялар;

2001 йил 10 ноябрга қадар ЎзПФИТИ билан биргаликда ҳар бир туман (шаҳар)да ташкил этилиши режалаштирилаган таянч мактаблар учун тегишли меъёрий ҳужжатлар,

ларни тайёрлаш режалаштирилди. Бу тренерлар ўз навбатида вилоят ПҚТМОИларида туманларда мазкур фанлар бўйича ўқитувчи ва тарбиячиларни тайёрлайдиган маърузачи (тренер)ларни тайёрлайдилар. Ва ниҳоят улар ҳам туман метод кабинетлари негизида юқорида таъкидланган фанлардан дарс берадиган ўқитувчилар билимларини такомиллаштиришга амалий ҳамда назарий ёрдам берадилар.

Бу масала куни кеча ўтказилган ХТВнинг ишлаб чиқариш мажлисида ҳам кўриб чиқилди. Қорақалпоғистон Республикаси халқ таълими вазири, вилоятлар ва Тошкент шаҳар халқ таълими бошқармалари раҳбарларининг "Миллий истиқлол ғоясини таълим-тарбия жараёнига татбиқ этиш" борасидаги билимлари синаб кўрилди.

Афсуски, айрим раҳбарлар тестдаги баъзи саволларга етарлича жавоб бера олмадилар.

Дарвоқе, Вазирлик «Миллий истиқлол ғояси: асосий тушунча ва тамойиллар» деб номланган руқн доирасида тайёрланган китобларнинг ҳар биридан ўн минг нусхадан мактаблар кутубхона жамғармалари учун харид қилиш учун 44 млн. сўмга, шунингдек, таълим рус тилида олиб бориладиган мактабларни дастурлар, қўлланмалар билан таъминлаш мақсадида 2,5 млн. сўмга Ўзбекистон Файласуфлари Миллий жамияти билан шартнома имзолади.

Халқ таълими вазирлиги мазкур фанларни таълим муассасаларида ўқитилишининг доимий мониторингини олиб боради.

Амалдаги дастурга кўра, 9-синфда "Одам ва унинг саломатлиги" фанидан "Асаб системасининг гигиенаси" мавзусига бир соат вақт ажратилган. Бирор бир дарс билан бугун болаларни ҳайратга солиш мушкул. Шу боис мен бу мавзуни сал ижодийроқ "Ғазабга йўл берманг, одамлар!.." деб номлаб, ноанъанавий дарс режасини ўқувчиларимга қуйидагича тақдим этаман:

1. Асаб системасининг вазифалари.
2. Инсон саломатлиги ва миллий қадриятлар.
3. Гимнастика — соғлиқ гарови.
4. Жисмоний меҳнатнинг зарурлиги.
5. Тезкор тест — билимни мустаҳкамловчи омил.
6. Эркин Воҳидовнинг "Асаблар" шеъри.
7. Хулоса.

Бу мавзуда асаб системасининг функцияси икки қисмга бўлиб ўрганилиши илгари айтиб ўтилган бўлсада, уни ўқувчиларга яна бир эслатиш фойдадан холи бўлмайди. Аслида асаб системасининг биринчи функцияси одам организмнинг барча ҳужайра, тўқима, органлари ва эслатиш системаларининг ишини бажариш ҳамда уларнинг бир-бири билан ўзаро боғланишини таъминлашдан иборат. И.П.-Павлов асаб системасининг бу функциясини унинг қуйи функцияси деб атаган. Бу вазифани орқа мия ва бош мианинг қуйи қисмларида жойлашган асаб марказлари бажаради.

Асаб системасининг иккинчи функцияси одамнинг ташқи муҳит ва атрофдаги бошқа одамлар билан боғланишини, муомаласини, ташқи муҳит шароитига мослашувини таъминлайди. Ташқи муҳит таъсирида, атрофдаги бошқа одамлар билан муносабати натижасида кишида пайдо бўлган фикрлаш, фикрни баён этиш, билим

олиш, хунар ўрганиши ва уларни эсда сақлаш каби юксак инсоний хусусиятлар ҳам асаб системасининг ана шу иккинчи функциясига киряди. Павлов асаб системасининг бу функциясини олий асаб фаолияти, деб атаган. Асаб системасининг бу функциясини унинг юқори қисмида жойлашган асаб марказлари бажаради. Шу аснода асаб системасининг тузилиши, орқа мианинг функцияси, бош мия, бош мия катта ярим шарлари, вегетатив асаб системаси, асаб тизими касалликлари, олий

донишмандларимизнинг гоят доно ўғитларига амал қилиб, унинг нормал ривожланиши учун қулай шарт-шароитлар яратиши лозим. Бунинг учун иккала ёш спиртли ичимликлар ичиш, нос, сигарет чекиш каби зарарли одатлардан сақланиши кераклиги тўғрисида батафсил тушунча берилган. Зарарли одатларнинг оқибатларидан мисоллар келтирираман. Гапим орасида "Бошингга не келса, сабаби ўзинг!" деган иборани ишлатаман. Бундай қатъий фикр ўқувчиларни маълум бир ҳулосалар чиқаришга чорлайди.

ган расм-кўргазмалардан фойдаланаман. Педагогик тестлар — янги педагогик технологиянинг таркибий қисми ҳисобланади. Шу боис, одам фаолиятининг бузилиши сабабларини айтиш, "2001 йил — Оналар ва болалар йили" моҳиятига тўхталинг, асаб системаси касалликлари қайси олимнинг, қайси асариде батафсил ёритилган, жисмоний меҳнат нима, ақлий ва жисмоний меҳнат ҳақида нималарни биласиз каби сочма тест саволларига жавоб топиш орқали мавзуни янада мустаҳкамлаб оламан.

ҒАЗАБГА ЙЎЛ БЕРМАНГ, ОДАМЛАР!..

нерв фаолияти моҳияти хусусида қисқача тўхталиб ўтилса, ўқувчилар мавзуларнинг бир-бирига ниҳоятда боғлиқлигини билиб оладилар.

Сўнгра инсон доимо соғлом бўлиб юриши учун нималарга кўпроқ амал қилишлари лозимлигини айтиб, халқ ҳикматларидан, қадриятларимиздан мисоллар келтираман. Масалан, бош кийимнинг фойдали жиҳатларига тўхта-ламан. Ота-боболаримиз йилнинг тўрт фаслида ҳам ўзига хос бош кийимда юрганлар. Бош кийим қишнинг совуғидан, ёзнинг жазирамасидан бош миани ҳимоя қилади. Демак, дўппи, белбоғ ва бошқа миллий либосларимиз ҳозирги кун гигиенасига ҳам тўла жавоб беради, деб гапимни давом эттираман.

Яна шуни таъкидлаш жоизки, ҳар бир одам табиатнинг муҳим мўъжизаси бўлган миани эҳтиёт қилиши ниҳоятда зарур. Аввало, бўлажак авлод соғлом дунёга келиши учун ота-она ҳомиладорлигининг биринчи кунлариданок

Албатта, инсон ақл-идроки билан ўз соғлиғини авайлаши йўлида зарарли одатларга берилмаслиги, кун тартибига риоя қилиши, ақлий ва жисмоний фаолиятни навбат билан алмаштириб туриши асаб системасининг нормал ривожланишига ёрдам беради. Мия асаб ҳужайралари чарчашининг олдини олишда нималарга эътибор бериш зарурлигига кенг тўхта-ламан ва гимнастика машғулотлари, бадантарбия машқлари аҳамиятини ҳамда ўғил-қизлар спорт билан мунтазам шуғулланиб борсалар кайфиятлари мудом тетик бўлиб юришини мисолларга мурожаат қилган ҳолда сўзлаб бераман. Шу аснода, жисмоний меҳнатнинг асаб марказларига ижобий таъсирини ҳам атрофлича айтиб ўтаман.

Мавзуни ўқувчиларга тушунтириш жараёнида бош мия, орқа мия ва улардан чиққан асаб толалари кўрсатилган кўргазма, ташқи таъсирларни сезиш кўргазмаси, бош мия муляжлари, турли мимик ҳаракатлар тасвирлан-

Ўқувчилар янги мавзуни мустаҳкамлаш босқичида янги педагогик технологиянинг баҳс-мунозара усулидан фойдалана билиш қобилиятларини намойиш этадилар. Жараёнда улар дарсда ўрганилган қонун ва қоидаларни қўллайдилар. Асосийси, ўқитувчи томонидан берилган янги мавзу ахборотини ижодий қайта ишлаш оладилар.

Ўқувчилар "Одам ва унинг саломатлиги" фанидан ўрганган билимларидан кундалик ҳаётларида мунтазам фойдаланиб боришлари учун уларга севимли шоиримиз Эркин Воҳидовнинг "Асаблар" шеърини таъсирли қилиб ўқиб бераман.

- Асаблар,
Асаблар,
Асаблар...
Сабабсиз сочилган
газаблар,
Гуноҳсиз чекилган
азоблар.
Кўз ёшлар...
Барига сабаблар
Асаблар, асаблар,
асаблар.
Асаблар кимларни

Sinab ko'ring

кулатмас,
Асаблар уйқуни
йўлатмас,
Қалбни ҳеч шодликка
тўлатмас,
Одамзот темирмас,
пўлатмас!
Асаблар кимларни
кулатмас!..

Асабга сўз берманг,
одамлар,
Ғазабга йўл берманг,
одамлар,
Умр-ку шунчалар
қискадир,
Шуни ҳам қилмаймиз
биз қадр.
Асабга сўз берманг,
одамлар,
Асабга йўл қўйманг,
одамлар!

Ўғил-қизлар шеърдаги ҳар бир тушунча таъсирида нима қилиш фойдалию, нима қилиш соғлом ҳаётимиз учун зарарли эканлигини англайдилар. Муҳими, улар инсон соғлом, бақувват, узоқ умр кўриши учун зарур бўлган гигиена қоидаларига амал қила бошлайдилар.

Хулоса шуки, "Одам ва унинг саломатлиги" фанидан ўтиладиган ҳар бир мавзу инсон саломатлиги учун қўйилган янги бир қадамдир. Биз бу фанни ўқувчиларга янги педагогик технология асосида тушунтира олсак, ҳозирги куннинг зарарли белгилари — наркомания, спиртли ичимликларга берилиш, СПИДга чалиниш каби касалликларнинг олдини олган бўламиз. Зотан, ёш авлодни жисмонан бақувват, ақлан етук қилиб тарбиялаш ҳар биримизнинг фуқаролик бурчимиз ҳамдир.

Барножон ОТАНИЁЗОВА,
Хоразм вилояти Хонқа
туманидаги
Муқимий номли 18-
умумтаълим
мактабининг биология
фани
ўқитувчиси

КОМПЬЮТЕР САВОДХОНЛИГИ ҚАЙ АҲВОЛДА?

Жаҳоннинг энг ривожланган давлатлари сабаби қўшилишга интилаётган ўлкамизда янги технологиялар, яъни компьютерлардан фойдаланишга кенг эътибор берилмоқда. Негаки компьютерлар бугунги кунда энг қулай, илгор коммуникация воситаси ҳисобланади. Муҳибимиз ҳозирда мактабларда компьютердан фойдаланиш аҳволи билан қизиқиб, Республика Таълим Марказининг математика, информатика ва технология бўлими бошлиғи Баҳодир Болтаева мурожаат қилди.

—Ҳозир мактаб жамоаларида ўқувчиларга энг замонавий технологиялардан, хусусан, компьютерлардан фойдаланиб сабоқ бериш, мавзуни улар асосида чуқур ёритиш вазифаси юкланаётир. Ўқувчи илк ёшдан бошлаб компьютерни ишга туширишнинг элементар соҳаларини билиши керак. Иккинчидан, бу техника, айниқса, ўқувчининг кейинги ҳаётида муҳим ўрин тутуди, яъни олий ўқув юртларида мактабда олган илмини қайтадан бошламай, балки уни давом эттиради, уз билимини бойитиб боради.

—Баҳодир ака, вилоятларда компьютердан фойдаланиш ҳамда техник кўриқдан ўтказиш, созлаш ва уларни керакли маблағ билан таъминлаш масаласи қандай йўлга қўйилган?

—Биз сентябрь ойининг охири ва октябрь ойининг бошида 10 кун давомида республикамизнинг: Қашқадарё, Бухоро, Навоий ва Сурхондарё вилоятларида сафарда бўлиб қайтдик. Энг аввало, шуни алоҳида таъкидлаб ўтишим жоиз, биринчидан, компьютер қуёш тушмайдиган тоза, озода жойда сақланиши, компьютер билан жиҳозланган ҳар бир хонада сигнализациялар ўрнатилиши зарур. Иккинчидан, компьютерлар бир маромда ишлатилиши, яъни ишлатилмасдан бир жойда

Dolzarb mavzu

турмаслиги ҳамда доимий кўриқдан ўтказиб турилиши керак. Бизнинг сафардан асосий кўзлаган мақсадимиз ҳам жойларда юқорида айтиб ўтилган вазифаларга қай даражада амал қилинаётганлиги ва мутасадди раҳбарларнинг бунга эътиборини аниқлаш эди. Қолаверса, ўқитувчиларни синовдан ўтказдик. Ўқувчиларга компьютер илмидан қайта тайёрлов курсидан утган ўқитувчилар дарс бермоқда. Тўғриси айтганда, бизни вилоятларда компьютер билан таъминланиш буйича Навоий вилоятидаги аҳвол қониқтирди.

—Сизга яхши маълумки, сентябрь ойида мамлакатимизда ҳар йили ўтказилиб келинаётган "Йил ўқитувчиси" кўриқ-танловининг галдаги республика босқичи якунланди. Ва иштирокчилар танлов шартларига кўра компьютер синовидан ҳам ўтказилди. Бошқа фан ўқитувчиларининг бу соҳадаги илмлари қайси усул билан баҳоланди?

—Биз оддинги йилларда тест орқали ўқитувчиларни синовдан утказар эдик. Бу йил, аввалгиларидан фарқи улароқ, ўқитувчи янги педагогик технологиялар асосида дарсида маълум мавзуларда фойдалана олишини, қўллай билишини синаш мақсадида 10 минутга мўлжаллаб компьютерни ишга туширишдан то бирор матн ёзиб, уни принтердан чиқариб ўчиришгача бўлган вазифаларни билиши шарт, деб 5 балли тизимда баҳоладик. Негаки, компьютер сабоқлари 1987 йилда ўқув дастурига киритилган бўлиб, олий ўқув юртларида ҳам бу фан ўргатилган. Шунинг учун бошқа фан ўқитувчилари ҳам юқорида айтиб ўтилган жараёнларни билиши зарур.

Райҳон ХОЛМУРОДОВА
суҳбатлашди.

ЖИЗЗАХ ВИЛОЯТИ ХАЛҚ ТАЪЛИМИ

Жиззах туман халқ таълими бўлимига қарашли "Гунча" номли 3-мактабга таълим муассасамизга айна пайтда 210 нафар кичкинтой жалб қилинган. Бизни қувонтирган нарса шуки, кўпчилик ота-оналар ўз худудларидаги 3-4 та боғчадан утиб, болаларини бизнинг муассасамизга олиб келишади. Боиси, боғчамизда барча шароитлар яратилган. Бу ерда меҳнат қилаётган тарбиячиларнинг барчаси изланувчан, уларнинг иш тажрибалари вилоят ва республика ми-

мустақил ифодадай оладиган, зийрак болалар бўлиб етиштиларида муҳим аҳамият касб этмоқда.

Бундан ташқари, боғчада компьютер синфи ташкил этилган бўлиб, ҳарф ва рақамлар болаларга компьютерда ҳам ургатилмоқда. Бу синф тарбияланувчиларимизнинг энг сеvimли хонасига айланган.

Боғчада инглиз тили тўғрисида фаол иш олиб бориши ҳам муассасамиз нуфузининг ошишига хизмат қилмоқда. Манзура Раҳматова, Манзура Худойбердиева,

Жиззах вилояти халқ таълими ходимлари "Таълим тўғрисида"ги қонун ҳамда "Кадрлар тайёрлаш миллий дастури" талабларини бажариш борасида бир қанча ижобий ишларни амалга оширмоқда.

Бугунги кунда вилоятда 527 та умумтаълим мактабларида 253445 нафар ўқувчиларга 1908 нафар педагог ходимлар таълим-тарбия бериб келмоқдалар. Шунингдек, 112 та мактабга таълим муассасаларида 23554 нафар тарбияланувчиларга 1900 нафар тарбиячилар тарбия беришмоқда.

Умумтаълим мактабларида етишмайди кадрлар Жиззах Давлат педагогика институтини битириб чиққан ёш кадрлар билан тўлдириб борилмоқда. 2001 йилда жами 866 нафар ёш мутахассислар ўз меҳнат фаолиятини бошлашди. 2001-2002 ўқув йилига келиб умумтаълим мактабларида педагог кадр -

РАФБАТ

Жиззах вилояти ҳокимининг 2001 йил 7 июлдаги 159-қарорига асосан аълочи, юксак маънавият-ли, иқтидорли ва ташаббускор ўқувчиларни рафбатлантириш мақсадида вилоят ҳокимининг стипендияси таъсис этилган эди. Айна пайтда вилоятнинг турли туманларида тахсил олаётган 14 нафар энг фаол ўқувчилар ушбу стипендия эгаларидир.

ларнинг кўнимсизлиги камайди.

Йил давомида вилоят микёсида турли хил кўрик-танловлар ва мусобақалар ўтказилди. Бу кўрик ва мусобақаларда вилоятимизнинг Жиззах шаҳри, Фаллаорол, Зафаробод, Жиззах туманлари вакиллари муваффақиятли иштирок этдилар.

Республика Вазирлар Маҳкамасининг "Узлуксиз таълим тизимини дарсликлар ва ўқув адабиётлари билан таъминлаш тўғрисида"ги 4-сонли қарорини бажариш борасида ҳам бир қатор ишлар амалга оширилди. Жумладан, умумтаълим мактабларида таълим олаётган 4-синф ўқувчиларининг 91 фоизи, 5-синф ўқувчиларининг 88 фоизи, 6-синф ўқувчиларининг 87 фоизи, 7-синф ўқувчиларининг 85 фоизи дар-

йили якунида Давлат таълим стандартлари ва ўқув дастурларининг ўқувчилар томонидан ўзлаштирилиши чуқур таҳлил қилиниб, уларнинг якунлари бўйича чора-тадбирлар кўриб борилмоқда.

"Йил мактаби" кўрик-танловининг республика босқичида Жиззах туманидаги 17-ўрта мактаб жамоаси ғолиб деб топилди ва Халқ таълими вазирлиги томонидан 13 млн. сўмлик компьютер синфи билан таъдорланди.

Хукуматимиз томонидан 2001 йилнинг "Оналар ва болалар" йили деб эълон қилиниши муносабати билан халқ таълими бошқармаси ва бошқарма тасарруфидаги таълим муассасалари томонидан бир қатор ишлар амалга оширилмоқда.

ТАРАҚҚИЁТ

сликлар ва ўқув адабиётлари билан таъминландилар. Шунингдек, таълим муассасаларининг 75 фоизидарсликлар учун махсус савдо дўконлари ташкил этилди.

Вилоят умумтаълим мактаб ўқувчиларини дарсликлар ва ўқув адабиётлари билан таъминлаш мақсадида 10 млн. сўм миқдориди пул маблағи ажратилди. Шунингдек, Дўстлик туманида ўқувчиларни дарсликлар билан таъминлаш бўйича Осиё ривожланиш банки ҳисобидан берилган маблағ ҳисобига дарсликларни ижарага бериш тажрибаси ўтказилмоқда.

Барча шаҳар ва туман таълим муассасаларида мониторинг ва маркетинг бўлимлари ташкил қилинди.

Хар бир мактабда чорак ва ўқув

Дастур асосида бошқарманинг тадбирлар режаси ишлаб чиқилиб, барча туман, шаҳар халқ таълими бўлимларига етказилди. Бу режага асосан махсус мактаб-интернатлари тарбияланувчиларини ижтимоий ҳимоя қилиш, уларга замон талаблари асосида билим бериш мақсадида вилоят тасарруфидаги 32-мактаб-интернатга маҳаллий бюджет ҳисобидан 5 млн. сўм миқдориди маблағ ажратилди.

Вилоятимизда таълим соҳасидаги халқаро алоқалар ҳам бир қатор йўналишларда амалга оширилмоқда. Жумладан, АҚШнинг АКСЕЛС жамияти билан ўқувчилар ва ўқитувчилар дастури бўйича ҳамкорлик йўлга қўйилган.

Шунингдек, ўқитувчилар дастури бўйича бу йил вилоятимизда 14 нафар инглиз тили ўқитувчилари иштирок этишди. Улардан 3 нафари — Жиззах туманидаги 29-мактабнинг инглиз тили ўқитувчиси Х.Мустафоқулова (Канада), Зарбдор туманидаги иқтидорли болалар ли-

БОҒЧАДА КОМПЬЮТЕР СИНФИ

қёсида оммалаштирилган. Масканимизда Мария Монтессори усулидан кенг фойдаланиш учун барча шароитлар етарли ва бу усулдан самарали фойдаланиб келмоқдамиз. Болаларни савдога ургатиш машғулотларининг уйин, мужассам машғулотлар тарзида утилиши кичкинтойларнинг саводхонлигини ошириш билан биргаликда уз фикрини

Умида Икромова, Малоҳат Уринова сингари уз фаолиятлари давомида ота-оналар ва болалар меҳрини қозона билган тарбиячиларимиз масканимиз фахридир.

Муассаса қошида "Ёш оналар маркази" ва 3 та хонадон боғчалари фаолият курсатмоқда. Хонадон боғчаларини болаларини бизга олиб келаётган ота-оналар сонининг тобора ошиб бораётганлиги туфайли ташкил этаёмиз. Зеро, ота-оналарнинг муассасамизга бўлган ишончини оқлаш, болаларнинг талабга мос равишда мактабга таълим олишларини таъминлаш энг муҳим вазифамиздир.

Гулчеҳра ТУРОПОВА,
Жиззах туманидаги 3-мактабга таълим муассасаси мудираси

ИМКОНИАТЛАР КЕНГАЙДИ

Сўнги йилларда халқ таълимининг барча жабҳалари қаторида малака ошириш тизими ҳам муҳим янгиликлар киритилди.

Халқ таълими вазирлиги тасарруфидаги педагогларни қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш институтларининг янги Низоми ишлаб чиқилди. Институтлар тўлиқ кафедра тизимига ўтди. Вилоят педагогларни қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш институтларининг олий ўқув юрталар мақомига тенглаштирилганлиги уларнинг илмий салоҳиятини мустаҳкамлайди. Кабинет тизимидан кафедра тизимига ўтказилганлиги натижасида илмий-методик ишларни ташкил этиш имкониятлари кенгайтирилди.

Ўтилатган курс самарадорлигини ошириш ҳамда янги педагогик технологияни мактаб фаолиятига кенг жорий қилиш мақсадида биз ўз фанининг фидойи ўқитувчиларини ва Жиззах Давлат педагогика институти, Жиззах политехника институти ҳамда А.Авлоний номли марказий малака ошириш институти кафедра-раларининг етакчи профессор-ўқитувчиларини таклиф қилиб келмоқдамиз.

Жорий йилнинг 9 ойида институт ходимлари томонидан 84 та мактабга, мактаб ва мактабдан ташқари таълим муассасалари ходимларининг илғор иш тажрибалари ўрганилди ва 18 нафар халқ таъ-

лими илғорлари иш тажрибалари оммалаштирилди.

Педагог кадрларнинг истиқлол мафқураси борасидаги биллиларини янада чуқурлаштириш, миллий истиқлол мафқурасини шакллантириш ишларини узлуксиз тарзда олиб бориш мақсадида институтимиз томонидан дастлаб 2000 йил октябрь ойида, иккинчи босқичда 2001 йил май ойида "Миллий истиқлол гоёси" асосий тушунча ва тамойиллар фани бўйича курслар ташкил этилди.

Педагогларни қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш институти вилоятдаги методик маскан ҳисобланади. Шунинг учун биз миллий истиқлол гоёларини жамоатчилик ва ўқувчилар онгига сингдириш мақсадида, узлуксиз равишда туманларда давра суҳбатлари, семинарлар, учрашувлар, конференциялар ташкил этиб бормоқдамиз.

Малака ошириш институтларига янги мақом берилиб, кафедра тизимига ўтиши ҳозирги замон талабига айнан мос. Шу ўринда институт профессор-ўқитувчиларининг ўқув ишидан ташқари ташкилий методик ишларга вақти чегараланганлиги ҳисобга олиниб, ҳар бир кафедрага методист штати киритилса ва вилоят халқ таълими бошқармаси қошида методик марказлар очилса, мақсадга мувофиқ бўларди, деб ўйлаймиз.

Шукрулла МАРДОНОВ,
Жиззах ВПҚТМОЙ ректори

ЎН ЕТТИ ЙИЛДАН БУЁН ШАҲАР ҒОЛИБИ

Жиззах шаҳридаги 1-ўрта мактабда таълим рус ва ўзбек тилларида олиб борилади. Шуниси эътиборлики, таълим муассасамизда меҳнат қилаётган 67 нафар ўқитувчининг барчаси олий маълумотли мутахассис педагоглардир.

Мактабда физика фани чуқур ўргатилади. Шу боис, мактабимиз ўқувчилари 17 йилдан буён физика фани бўйича олимпиаданинг шаҳар босқичида биринчиликни қўлдан бермай келмоқдалар. Ўқувчиларимизнинг бундай ютуққа эришишида Надежда

Ермакова, Тамара Горбунова, Фариди Назарова, Мукаррама Курбонова каби изланувчан педагогларимизнинг меҳнатлари сезиларли бўлмоқда.

Лариса ГАЙДУКОВА,
1-мактаб илмий бўлим мудираси

Вилоятимизда 1994 йил октябрь ойдан бошлаб 29-Меҳрибонлик уйи фаолият кўрсатиб келмоқда. Ҳозирги кунда 89 нафар тарбияланувчиларимизга барча шарт-шароитлар яратиб берилган. 1997 йилда вилоят ҳокимлиги саъй-ҳаракатлари туфайли ҳаммом биносига эга бўлдик. Шу билан биргаликда барча хоналар капитал таъмирланди. Тарбияланувчиларимизнинг ҳар бири номига ҳисоб рақами очилган. Барча болаларга ҳомий ташкилотлар бириктирилган. Улар болажонларимизнинг туғилган кунларида, байрамларда ҳам бар олиб тура-

нинг калити топширилди. Меҳрибонлик уйининг ўзига оромгоҳи ёзги таъд а

қарашли "Лочин" бор. Болажонлар тилни шу оромгоҳ-ўтказадилар. Муассасамиз "Дамас" автомашинасига эга. Тарбияланувчиларимизни керакли сабазвотлар билан таъминлаш учун ер майдони ажратилган. Ўғил болалар учун спорт тўғараклари, қизлар учун рақс, уй бекаси, тўқувчилик тўғараклари, кутубхона, маданий дам олиш хонаси ишлаб турибди. Римма Саубанова, Умри Ҳамроқулова, Фотима ва Зухра Рашидова-лар сингари меҳрибон тарбиячиларимиз болалар кўнглига йўл топиб меҳнат қилмоқдалар.

— Халқаро ни ҳимоя қилиш носабати билан бит-яланувчимизга янги уй-

БОЛАЛАР КЎНГЛИГА ЙЎЛ ТОПИБ

Таълимнинг замирида нима ётади, деган саволга оғатда кўпчилик шундай жавоб беради: дарслик ва қўлланмалар. Ислохотлар жараёнида таълимнинг барча босқичларида дарсликларнинг янги авлодини яратишга ҳаракат бошланди. Миллий дастурнинг 2001-2005 йилларга мўлжалланган иккинчи босқичига қадам қўйиш асосига магистратуранинг дарслик ва ўқув қўлланмалари билан таъминлиниши ҳам долзарб аҳамияга эгадир. Қуйида Тошкент Давлат шарқшунослик институти ва Ўзбекистон Миллий университетларида бу борада олиб борилаётган ишлар таҳлили берилади.

КЕНГ ҚАМРОВДА

Ўзбекистон Миллий университетида магистратура таълимини намунали ташкил этиш мақсадида Фанлар Академияси билан ҳамкорликда шу йилнинг 1 февралдан бошлаб "Магистратура ўқув-илмий маркази" ташкил этилган эди. Ҳозирги вақтда у билан алоқа ўрнатган илмий-тадқиқот институтлари 15 та бўлиб, кенг қамровдаги 51 та шартномалар тузилган.

Магистратура нафақат таълим босқичи, балки илмпалаб ёшларнинг салоҳиятини юзага чиқаришда ҳам ўзига хос майдондир. Бу йил илк бор магистрлик дипломига эга бўлган 203 нафар йигит-қизларнинг илмий ишланмалари қисқача баёни университет нашриётида тўплам ҳолида чоп этилди. Иқтидорли магистрларнинг тадқиқотлари эса алоҳида тўплам ҳолида чиқарилди.

Магистрлик диссертацияси нима? У қандай тайёрланади? Тадқиқотга қўйиладиган талаблар қандай? Илмий раҳбар магис-

МАГИСТРАТУРАДА ШАРҚШУНОСЛИК ИПМИ

Тошкент Давлат шарқшунослик институти магистратурасига қабуллар барча жойдаги сингари 1999-2000 ўқув йилида бошланди. Ҳозир 13 та мутахассислик бўйича магистратура таълими йўлга қўйилган бўлиб, уларда шарқшунослик илмининг муҳим йўналишлари қамраб олинган.

Бу соҳалар бўйича таълимни ташкил этиш учун шарқ филологияси мутахассислигидаги тиллар ва адабиётлар гуруҳларининг алоҳидалигини инобатга олсак, аслида 27 та ихтисосликка намунавий ўқув дастурлари ва ишчи ўқув режалари ишлаб чиқилди. Асосий ўқув предметлари, махсус курслар ва танланган фанлар рўйхати барқарорлаштирилди. Ўқув йили давомида барча мутахассисликлар бўйича ўқиш жараёни уларга мувофиқ тарзда ташкил этилди.

Услубий таъминот соҳасида "Магистрлик диссертациясини тайёрлаш ва унга қўйиладиган талаблар тўғрисида услубий қўлланма" ишлаб чиқилди. Магистрлик диссертациясини баҳолаш мезонлари келишиб, тасдиқлаб олинди.

Барча мутахассисликлар бўйича, магистратура таълими хусусиятидан келиб чиқиб, ихтисослик фанлари белгилаб олинди. Уларнинг асосий предметлари юзасидан ўқув дастурлари тузилиб, кафедраларда муҳокама қилинди. Бу фанларнинг кўпчилиги янги жорий қилинганлиги туфайли, дастлаб, асосан илмий монографик адабиётлардан ҳамда институт кутубхонасидаги маъруза матнла-

рант билан қандай иш олиб бориши керак? Тақризчи ишни баҳолашда қандай мезонларга таянади? Буларнинг барчаси методик кўрсатмада акс эттирилган ва у олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги томонидан барча олий ўқув юртларида фойдаланишга тавсия этилди.

Йилдан-йилга магистратура мутахассисликларининг кўпайиб боришини ҳаётнинг ўзи тақозо этмоқда. Агар 1999 йилда 43 та мутахассисликка қабул бўлган бўлса, 2000 йилда улар сони 72 тага етди. Бу йил эса 79 та мутахассисликка магистрантлар қабул қилинди.

Физика мутахассислиги бўйича мавжуд маъруза матнларидан ташқари, кейинги йилларда 3 та ўқув қўлланмаси яратишга муваффақ бўлинди. Профессор С.Власов, доцент Д.Назировларнинг "Электрон асбоблар", А.Мирзаев, М.Мириновларнинг "Лазер физика-

си", С.Власов ва бошқаларнинг "Микроэлектроника асослари" деб номланган қўлланмалари физика фанининг бугунги долзарб мавзуларини очиб берганлиги билан қимматлидир. Шунингдек, химия мутахассислиги бўйича яратилган 15 босма табоқли "Полимерлар кимёсидан практик" дарслиги 1500 нусхада нашр этилди. Профессор У.Мусаевнинг кўп йиллик изланишлари маҳсули сифатида юзага келган бу дарсликдан кимё мутахассислиги бўйича таълим олаётган магистрантлар анча бой манба сифатида фойдаланишлари мумкин. "Органик бирикмаларнинг тузилиши ва реакция қобилияти" ўқув қўлланмаси ҳам бўлғуси кимёгарларга таълим жараёнида қўл келаяпти.

География, фалсафа, тарих мутахассисликлари бўйича яратилган дарслик ва ўқув қўлланмалари ижтимоий-гуманитар соҳада таълим олаётган талабалар билим даражасини оширишда ўзига хос вазифани ўтайди. Чоп қилинган дарслик ва ўқув қўлланмаларнинг тиражи буюртмалар асосига белгиланмоқда. Бунда дарсликлар эҳтиёжга кўра, 500 тадан 2000 нусхагача, қўлланмалар эса 300 тадан 1000 нусхагача чоп қилинаёпти. Ҳозир нашрга топширилган ўқув қўлланмалари 10 та ва дарсликлардан яна 4 таси йил

Tahlil

охирига қадар чоп этилиб, ўз эгаларига тегиши режалаштирилган. 2002 йилда эса 18 та дарслик ва 123 та ўқув қўлланмасини тайёрлаб, магистрантлар қўлига етиб боришини таъминлашимиз керак.

Шуни алоҳида таъкидлаш керакки, магистратура таълимида дарслик ва ўқув қўлланмаларидан ташқари, рефератив журналлар, илмий-адабий манбалар, замонавий технологияларнинг ҳам ўзига хос ўрни бор. Ўқитишнинг бундай манбаларига бой бўлган ТДИУ, ТДШИ, ЎЗМУ, ТДТУлари айрим олий таълим муассасалари билан ҳамкорлик ўрнатишга муваффақ бўлган. Жумладан, университетида ҳозирги вақтда ҚДУдан 16 магистрант келиб таҳсил олаёттир. НамДУ ва БухДУдан келиб, магистратурани бизда давом эттираётган талабалар 7 нафар.

Сир эмаски, ҳали вилоят марказларидаги олий ўқув юртларида магистратура таълимини йўлга қўйишда жиддий муаммолар бор. Ҳар бир олий ўқув юрти ўз ички имконияти ва эҳтиёжини чамалаб чиқиши, шунга яраша дарслик-қўлланмалар яратиш хусусида бош қотириши керак. Бундан ташқари, электрон ўқув қўлланмалари магистратура таълимида ҳам катта самара, тежамкорлик келтиришини тан олишимиз лозим.

Ҳожиакбар ДОЛИЕВ,
ЎЗМУ магистратура
маркази директори

ДАРСЛИК ВА ҚЎЛЛАНМАЛАР — ТАЪЛИМ УЧУН

лар ҳам талайгина. Уларнинг имкон қадар тезроқ талабалар қўлига етиб боришини таъминлашимиз керак. Магистратура таълими юзасидан дарсликлар яратиш ўзига хос

мураккабликларга эга эканини ҳисобга олсак, ҳозир бу соҳада кўпроқ изланишлар кетаётганини тушунамиз. Тажрибали олимлар институт билан шартнома тузган ҳолда иш олиб бормоқдалар. Жумладан, магистратура таълими учун Петрова "Региональные аспекты международных отношений", профессор Қ.Содиқов "Туркий тилларнинг тарихий фонетикаси", профессор Н.Комилов "Тасавуф" фанларидан шартнома асосида дарсликлар ёзмоқдалар. Бу ишга институт профессор-ўқитувчилари билан бир қаторда, бошқа илмий марказлардаги кўзга кўринган олимлар ҳам жалб қилинган.

Айрим йўналишларда тегишли ихтисосликлар бўйича мос келадиган манбалар давлат тилида яратилмагани сабабли вақтинча рус, инглиз ва бошқа хорижий тилларда нашр этилган манбалардан фойдаланиш йўлга қўйилган. Жумладан, "Асосий шарқ тили долзарб муаммолари" фанидан Москвада чоп этилган қатор илмий асарлардан фойдаланилаёпти.

Магистратурада тўпланган тажрибаларни янада такомиллаштириш ва таълим мазмунини бойитиш орқали шубҳасиз, иккинчи босқичда магистрлик дипломини оладиган ёшларнинг билим даражаси анча мукамал ва тўлақонли бўлади.

Алимулла ҲАБИБУЛЛАЕВ,
Тошкент Давлат шарқшунослик
институти магистратура бўлими
декани муовини

АХБОРОТНИ ҚАНДАЙ ҚАБУЛ ҚИЛАСИЗ?

Инсонни ўраб олган муҳим хилма-хил ахборотларга тўла. У ўз дунёқарашига кўра ана шу ахборотларни қабул қилиб олади. Албатта, қабул қилиб олиш жараёнида ҳар бир фуқаронинг ўзи яшаётган давлат сиёсатини тўғри англаб етиши муҳимдир.

АҚШдаги террористик ҳаракатлар оқибатида Афғонистонда рўй бераётган ҳодисалардан барчамиз бо-хабармиз. Шундай пайтда Афғонистон билан чегарадош Ўзбекистон ҳақидаги инфор-мацион оқимларнинг кўпайи-ши ҳам табиий ҳол. Дунё ом-мавий ахборот воситалари орқали тарқатилаётган хабар ва шарҳларни қандай бўлса шундайлигича қабул қилиб олиш бизнинг табиатимизга зид бўлиши керак.

Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия университетиде бўлиб ўтган анжуман худди шу мавзуга бағишланганли-ги билан аҳамиятлидир. "Ин-формацион хуружлар ва уларга қарши кураш усуллари" мавзусидаги бу анжуман республика "Маънавият ва маърифат" кенгаши билан ҳамкорликда ўтказилиши-нинг боиси бор. Кенгаш қошида таниқли сиёсатчи-лар, кенг фиркли олимлар, етук давлат афробрлари бор ва улар Ўзбекистоннинг ҳозир-ги вақтда дунё ҳамжамияти-да тутган ўрни, обрў-эътибо-

Bugunning gari

рини тўғри талқин қилиб бера оладилар. Талабалар оммаси эса худди шундай но-тиқларнинг маърузасидан етарли озука олишади.

Анжуманда Президент Де-вони етакчи маслаҳатчиси Насриддин Муҳаммадиев, "Оила" илмий-амалий маркази директори Василя Каримова, Миллий мафкура ил-мий-тарғибот маркази ди-ректори Муҳаммад Куронов ва бошқалар сўзга чиқишиб, инфорацион оқимлар қанча-лик кўп ва хилма-хил бўлма-син, уларнинг ҳаммасини ҳам кўр-кўрона қабул қилавер-маслик, васвасага тушмас-лик, омма орасида юрганда, Ўзбекистон ҳукумати олиб бораётган ички ва ташқи си-ёсатни тўғри тушутира би-лиш ҳақида гапирдилар.

Республика "Маънавият ва маърифат" кенгаши масъул котиби Аслиддин Болиев, олий ва ўрта махсус таълим вазири ўринбосари Рустам Қосимовлар ҳам анжуманда маъруза қилишар экан, Пре-зидент И.Каримов берган Ба-ёнотда билдирилган фикр-мулоҳазалар ҳар бир ўзбе-кистонлик фуқаронинг, хусу-сан, ёшларнинг дилига жо бўлиши кераклигини алоҳи-да таъкидладилар.

Ўзбекистон — тинчлик, та-раққиёт учун курашаётган давлат. Бу ҳар биримиз ан-глашимиз керак бўлган ҳақиқатдир.

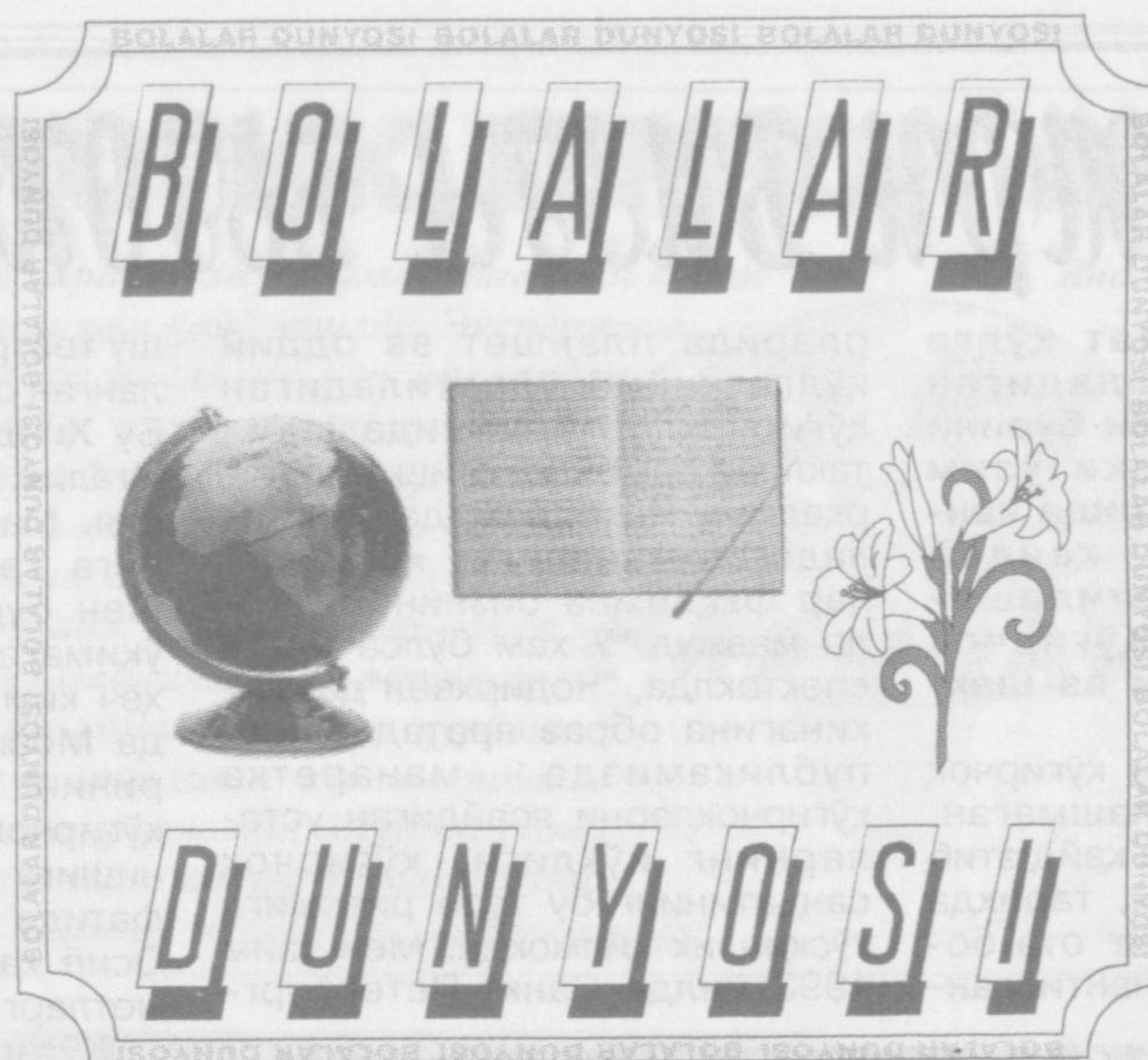
МУХБИРИМИЗ

Estoniyada eng ko'p o'qiladigan klassik shoirlardan bo'lmish Yuxan Liyv 1864 yilda Chud ko'li qirg'og'idagi Liflyandiya guberniyasida ijarachi kambag'al dehqon oilasida tug'ildi. U paytlarda hamma dehqonlarning hayoti og'ir edi, ammo serfarzand Liyvlar oilasi ayniqsa qashshoqdan-qashshoq hayot kechirdi.

Uyimizning shiplari qurum,
Tutun bosgan, dog', ola-bula,
Qorakuya, o'rgumchak ini,
Tezgizak va chirildoq to'la.

Bu - she'riy tasvir emas, achchiq haqiqat edi. Shunday bo'lishiga qaramay, shoirning ota-onasi unga uncha-muncha ma'lumot berishga harakat qilishdi. Oila a'zolaridan biri, akasi Yakob Liyv ta'lim-tarbiya va adabiyot sohasida shuhrat qozonib, atoqli shoir bo'lgandi, yosh Yuxan undan o'rnak olib, adabiyot yo'lga kirdi.

Yuxan bolaligidan boshlab ko'p kasal bo'lgani tufayli to'la ma'lumot ololmadi, lekin kasalligida ham tinimsiz

qo'lyozmalarini yoqib yubordi.

Shunda uni majburlab kasalxonaga yotqizdilar. Kasali tuzalavermagach, u kasalxonadan chiqib ketdi va olis-olis qishloqlarda, qarindoshlari yo tanishlarining uylarida dom-daraksiz yashadi. Do'stlari uni vafot etgan, deb o'ylandilar. Ammo u hali ham kasal holicha ijod qilishda davom etayotgan edi. O'zining ichki monologlarini, ruhiy kashfiyotlarini she'rga solayotgan edi. Kasallik yigirma yil davom etdi va nihoyat uni 1913 yilda o'lim qa'riga qulatti. Afsuski, uning she'riy ijodi o'z vaqtida dunyo yuzini ko'rmadi. Faqat uning o'limidan keyingina she'rlarini to'plab nashr etishga kirishildi va shunda qanday ulug' shoir yo'qotilgani yaqqol ko'zga tashlandi.

Yuxan Liyv eng og'ir sharoitlarda tabiatning yorug' va yorqin tasvirini qanday yaratganiga aql bovar qilmasdi. Kichik bir ariqda oqib ketgan kemachaning katta suvlarga yetib borgani, go'zal oqqushlar, eng so'nggi kuz gullari, ostonada ko'ylakchan ona quyoshni kutib turgan bolakay, "kelayotirman" degan sadolar bilan muzlarni eritib kirgan bahor to'g'risida she'rlar

XALQ DARDLARINING KUYCHISI

kitob o'qib, o'z davrining eng o'qimishli kishisi bo'la oldi. Yigirma yoshidan jurnalistika va she'riy ijod bilan shug'ullandi, o'z nonini o'zi topdi.

U davrlarda Estoniyaning ijtimoiy hayotida noumid bir turg'unlik hukm surar, siyosiy zulm avj olgan, qimmatchilik kundan-kun oshib, xalqning tinkasi qurigan edi. Bularning bari Yuxan Liyv ijodida o'z aksini topdi. U o'zining "O'n hikoya" nomli ilk to'plamidayoq (1893) xalq dardlarining kuychisi ekanini namoyon etdi. Birin-ketin bosilib chiqqan "Kakimae kakkusi" (1893), "Dudparda" (1894), "Jodugarning qizi" (1895) kabi qissalarida talon-toroj qilinayotgan qishloqlarning og'ir

hayotini qalamga oldi, u yerlarda yashayotgan odamlarning yorqin va unutilmas timsollarini yaratdi. 1909-1910 yillarda Yuxan Liyv "Hayot ichkarisida" deb nomlangan miniatyuralarini e'lon qildi va bu kichik asarlari bilan ham el-yurt hayotining ayanchli tomonlarini mahorat bilan tasvirladi.

Yuxan Liyv o'zining 49 yillik umri davomida faqat birgina she'riy to'plamini chop qildirdi ("She'rlar", 1909). Holbuki, uning ijodida she'riyat juda katta va muhim o'rinni egallardi. U kasal bo'lishiga qaramay, ko'p she'r yozar va she'r ustida qattiq ishlardi. 30 yoshida kasali kuchayib ketib, bir daf'a alam bilan barcha

bitilgani mo'jizaga o'xshardi. Bir tarafda teran vatanparvarlik lirikasi, ikkinchi tarafda go'zal tabiat manzaralari, yana bir yoqda falsafiy umumlashmalar - bularning hammasi odamlarning qalbini boyitar va eng muhimi, zamon changlari ostida qolib, yo'q bo'lib ketmaydigan she'rlar edi. Bu she'rlarning yana bir xususiyati ular nihoyatda xalqchil edi va bolalarga ham, kattalarga ham birday yoqimli edi. Eston xalq shoirasi Debora Vaarandining dalolat berishicha, Yuxan Liyvning ijodi Estoniyada bolalikdan tortib to umrining oxirigacha odamlarga hamroh bo'lib boradi va Estoniya madaniy qadriyatlarida ichida oltin fond hisoblanadi.

Miraziz A'ZAM

Yuxan LIYV

QOR UCHQUNI

Qor uchqunlab qo'nar
Ohista, asta.
Parqu kabi inar
Ohista, asta.

O'ralar archaga
Ohista, asta.
Urilar darchaga
Ohista, asta.

Siqiladi ko'krak...
Jim bo'ling, jiming.
Tinchlanaqol, yurak...
Jim bo'ling, jiming!

TO'LQINLAR

Quturar va quvvar to'lqinlar,
Ko'rfaz ichra o'ynar to'lqinlar,
Yumalashar baliqchalarday,
Gurpakashar ayiqchalarday,
Urilishar qoyatoshlarga
Guvlab, ko'pik sochib boshlarga.
Qarab ko'pik qo'ngan yeriga
Bir to'lqin der boshqa biriga:
- Bo'ronlarning shiddati uchun
Shunday sovg'a qaytardik bu kun.

HAMISHA-BAHOR

Sariq boshli hamishabahor,
Gullar ichra go'zal o'rning bor!
G'unchang o'xshar xuddi oltinga,
Lovullashig o'xshaydi kunga.
Senday guldan guldasta to'qish
Uyat emas, madhga loyiq ish.

ERTALAB

O't-o'lan
Ho'llangan
Shudringlar bilan.
Dehqonlar ketar ish joyiga,

Dalalar o'xshaydi shoyiga,
Podalar tarqar soy bo'yiga.
Qo'zilar bo'ynida qo'ng'iroq,
Jiringlar daraxtzor, hamma yoq...
Jiringlar battoki o'rmonlar,
Sovuq soy ustida tumanlar -
Ko'rinmas arg'uvon, emanlar.

Qayoqqa borsam-da ertalab,
Ko'nglimni iltar erkalab
Cho'ponlar qo'lida burg'usi
Taratgan muloyim "du-du"si.
Qarshimda sho'x daryo ko'pirar,
Katta yo'l tasmaday hilpirar.
Yo'l, uylar oralab o'tganday,
Do'ngliklar oralab o'tar soy,
O'rmonni sug'orib ketar soy.

Tegirmondan asta shaldirab
Arava kelmoqda bir yupun.
Tegirmon yonida yo'l qarab
Tegirmonchi turar, ust-bosbi un.

QIYOM CHOG'I

Har yoqqa nur to'kdi yozning quyoshi,
Atirgul lop etib olovday yondi.
Don ekinlarining egildi boshi,
Issiqdan namiqib holsiz to'lg'ondi.
Kunlarning qizishi bunday shaxt bilan
Keltirmas albatta falokat, mamot.
Aslida berilar bunday taft bilan
Yerga, tabiatga chinakam hayot.

OQSHOM OLDI

Tippa-tiniq olislar hamon,
Qoraymoqda devorday o'rmon.
Ketayotir quyoshning kuchi,
Oltinlanar qarag'ay uchi.

OQSHOM

Quyosh buyuk ish qildi bu kun,
Yerni gulzor ayladi butun.
To'lqinlarga berkingach, ammo
Sukunatga aylandi navo.
Tindi olam so'nggi sadoday,
Sano aytib tingan duoday.

TO'RG'AY

To'rg'ay parvoz qildi ko'kka churillab
Ergan qorlarning suvlari uzra.
Sovqotib ketgandi titrab, zirillab
Ergan qorlarning suvlari uzra.

Shu kichik qushchadan taralgan sado
Ergan qorlarning suvlari uzra
Shodlik ulashardi yangrab beado
Ergan qorlarning suvlari uzra.

Biz ham, odamlar ham, o'chib uyqular
Ba'zan yuksaklarga qilamiz parvoz,
Ushalmasa hamki umid-orzular,
Ochilmasa hamki baxtimiz bir oz.

Mayli, ko'p bo'lsa ham qayg'u ila g'am,
Butunlay sovqotib yursak-da miskin,
Axir qo'shiqlardan har qanday odam
Ozgina bo'lsa-da topar-ku taskin.

YAKSHANBA TONGI

Mana, tong ham otdi,
Jimjit hamma yoq.
Yashillanar kuzgi
Quyoshda o'tloq.

Tepa, qiyalikda
Bug'doy shaldirar.
O'rim chog'i keldi,
Chiqsin chalg'ilar.

Boshloqlar quyoshda
To'ldi don bilan.
Dehqonning uyi ham
To'lsin non bilan.

Hukm surar tongda
Tinchlik, yorug'lik.
Quyosh sochar elga
Quvonch, ilig'lik.

ABADIY QONUN

Rumoliklar,
Yunonlar uchun,
Gallar uchun,
Saksonlar uchun -
Millatlarning har turi uchun
Har vaqt bitta qonun hukmron -
Achchiq,
Buyuk,
Shafqatsiz qonun:
Mayli, zo'rlar qudratli bo'lsin,
Ammo ular
Bordiyu agar
Kuchsizlarni ezsalar uzoq,
Qarshilikka qo'ysalar tuzoq,
O'zlarini xudo bilsalar -
Halokat boshlangay muqarrar.

TIMSOHLAR

Avlod-avlod kelgan bir rivoyatni
Misr roviylari aytishar doim.
Bir paytlar timsohlar butun el-yurtini
Qo'rqitib yurarkan xirillab qoyim.

Odamlar ezilib, sapchib, qaltirab,
Hatto ro'za tutib, atab timsohga,
Topinar ekanlar unga mo'ltirab,
Sig'ingan singari xuddi ilohga.

Hech yetib bo'larmi ammo hurlikka
Quruq ro'za, toat-ibodat bilan?
Bir kun hujum qilib timsohga tikka,
Ozod bo'libdilar matonat bilan.

So'ng kulib yurdilar ko'targach isyon,
Olamni titratgan qiy-chuvaridan,
Ketgan ilohlardan kuldilar shodon,
Kuldilar yuz yillik qo'rquvlaridan.

Miraziz A'ZAM tarjimalari

Нью-Йоркда содир бўлган кўнгилсиз воқеа 7 нафар кишининг ҳаётига зомин бўлди. Манхеттен туманидаги 20 қаватли бинонинг кулаб тушиши кутилмаган ҳол бўлди. Ҳозирда кутқарув ишлари давом этаётган бўлиб, кузатувчилар мазкур фожеани Америкадаги 11 сентябрь воқеалари билан боғламоқда.

Муттасил давом этаётган ёгингарчиликлардан Индонезия аҳолиси жабр чекмоқда. Табиий офат туфайли бошпанасиз қолган ўн минглаб одамларга ҳукумат ёрдам кўрсатаётган эса-да, бу етарли бўлмапти. Гидрометеорологларнинг хулосаларига кўра, ёмғирли кунлар ҳали узоқ давом этиши мумкин.

Филиппинда "Абу Сайёф" экстремистик гуруҳи вакиллари билан ўн саккиз нафари ҳукумат ҳарбийлари томонидан ўлдирилди. Ҳозирда ўн кишини гаровда ушлаб турган (улар орасида 2 нафар АҚШ фуқароси ҳам бор) жангариларга қарши кенг миқёсда ҳарбий ҳаракатлар олиб борилмоқда.

Чилидаги давлат тўнтариши пайтида бедарак йўқолган беш нафар француз фуқароси иши билан шуғулланаётган Франциялик судья Роду ле Луар собиқ диктатор Аугусто Пиночетнинг ўн беш нафар сафдоши устидан жиноий иш қўзғаган.

БИОЛОГИК ТЕРРОР АВЖ ОЛМОҚДА

АҚШда кўпуровчилик ҳаракатлари бўлиб ўтгандан кейин бу ерда куйдирги касаллиги ҳам қайд этилди. Экспертиза хулосаларига қараганда, бу касаллик кўп йиллардан буён Америка ҳудудларида, умуман учрамаганлиги айтилганди. Касалликнинг Америкада тарқатилганлиги натижасида кўпгина одамларни бу касаллик ўз домига тортмоқда. Кеча CNN телекомпанияси АҚШда биологик террор авж олаяпти, деб хабар тарқатди. Хабарда изоҳланишича, кеча почта ходимларидан яна 2 нафари айнан шу офат қурбони бўлган. Ҳозирда бунинг тарқалиши асосан почта хатлари орқали амалга оширилмоқда. Шунинг натижасида ҳозирда Вашингтондаги почта ходимларининг 2 минг нафардан ортиги тиббий текширувдан ўтказилди.

Яна бир маълумотда, яъни "Интерфакс" агентлигининг хабарига қараганда, кеча Вашингтондаги Капитолий биноси яна ўз эшикларини очди.

Маълумки, ўтган ҳафта охирида Америка сенати ва вакиллар палатасига ҳам куйдирги касаллигини қўзғатувчи бактериялар кукуни бўлган хатларнинг юборилиши ушбу бинонинг вақтинча ёпилишига сабаб бўлганди.

Бундай касаллик бошиқа мамлакатларда кузатилаётгани учун унинг олдини олиш мақсадида чоралар кўрилмоқда. Масалан, Вьетнамда, Иерусалымда куйдирги касаллиги тарқалишининг олдини олиш учун почта алоқаси тизимида хавфсизлик чоралари қўйилмоқда.

ХАЛҚ ТАЪЛИМИ РАҲБАРЛАРИ!

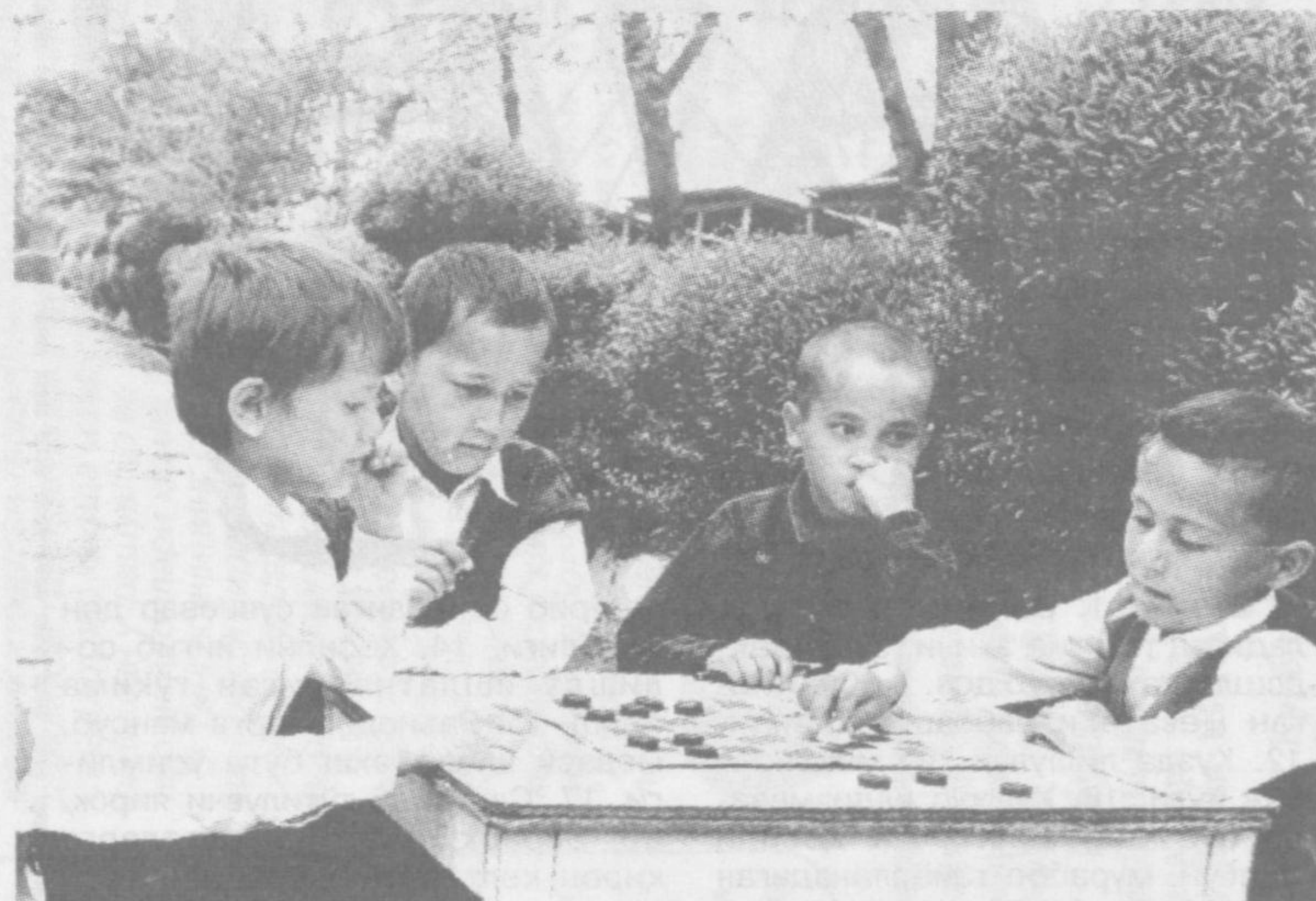
Мақтабгача таълим муассасаси ходимларининг маънавиятини ошириш бўйича доимий ишлаб турувчи Республика курси 2001 йилнинг ноябрь ойида қуйидаги тоифалар бўйича курслар режалаштирган:

- ✓ Мақтабгача таълим муассасалари ХТБ услубчилари: 5.11.2001 й. — 17.11.2001 й.
- ✓ Мақтабгача таълим муассасаси мудирлари: 1.11.2001 й. — 28.11.2001 й.
- ✓ Мақтабгача таълим муассасаси услубчилари: 1.11.2001 й. — 28.11.2001 й.
- ✓ Мақтабгача таълим муассасаси мусиқа раҳбарлари: 1.11.2001 й. — 28.11.2001 й.

Курс давомида таниқли педагоглар, олимлар, санъаткорлар, матбуот ходимлари билан учрашувлар ва Темурийлар тарихи Давлат музейи ҳамда бошқа маданий масканларга экскурсиялар уюштирилади.

Тингловчилар учун курс тасарруфидаги кутубхона, қиратхона, бепул ётоқхона хизматда бўлади. Суткалик ва йўл харажатлари курс ҳисобидан тўланади.

**Манзилимиз: Тошкент-95.
Саидов к. 6-уй. Талабалар шаҳарчаси.
Транспортлар: Жанубий темир йўл вокзалидан 8-трол. "Талабалар шаҳарчаси" охириги бекати.**

Узун туманидаги "Гулгунча" номли 15-мақтабгача таълим муассасасида 5 та гуруҳ, 4 та синфда жами 180 нафар болалар тарбияланади. Бу маскан 1983 йилда очилган бўлиб, ўша пайтдан бери тажрибали мутахассис Дилбар Омонова мудира бўлиб ишлаб келмоқда. Муассаса нафақат туманда, балки вилоятда ҳам энг намунали маскан ҳисобланади. Бу ерда бешта: тасвирий санъат, му-

сиқа, меҳнат, шашка, жисмоний тарбия ва футбол тўғрақларига болалар жалб қилинган. Қатор йиллардан бери вилоят ҳамда Республика босқичида ўтазилаётган кўрик-танловларда "Гулгунча"да тарбияланаётган болалар фаол қатнашиб келишмоқда.

Суратда: Болалар шашка ўйнашмоқда.

Бурҳон РИЗОКУЛОВ олган сурат.

ЁШЛАРИМИЗДА ИМКОН БОР

Куала-Лампур шаҳрида ўсмирлар (17 ёш) ва ёшлар (20 ёшгача) ўртасидаги футбол бўйича Осиё чемпионати-2002 баҳсларига қуръа ташланди. Терма жамоаларимизнинг саралаш гуруҳларидаги рақиблари билан танишинг.

17 ёшлилар Чемпионат мезбони — БАА
1-гуруҳ: Баҳрайн, Қувайт, Фаластин, Яман.
2-гуруҳ: Саудия Арабистони, Ливан, Сурия.
3-гуруҳ: Катар, Ироқ, Иордания.
4-гуруҳ: Ҳиндистон, Мальдив ороллари, Бутан.
5-гуруҳ: ЎЗБЕКИСТОН, Шри-Ланка, Қирғизистон.
6-гуруҳ: Эрон, Туркменистон, Тожикистон.
7-гуруҳ: Муанмар, Сянган, Сингапур.
8-гуруҳ: Жанубий Корея, Лаос, Камбоджа, Филиппин.
9-гуруҳ: Хитой, КХДР, Гуам, Мўғилистон.
10-гуруҳ: Вьетнам, Индонезия, Хитой Тайпейи.
11-гуруҳ: Япония, Малайзия, Бруней, Макао.

20 ёшлилар Чемпионат мезбони — Катар
1-гуруҳ: Эрон, Уммон, Сурия, Яман.
2-гуруҳ: Ироқ, БАА, Ливан, Фаластин.
3-гуруҳ: Қувайт, Саудия Арабистони, Баҳрайн, Иордания.
4-гуруҳ: Ҳиндистон, Қирғизистон, Тожикистон, Бутан.
5-гуруҳ: Покистон, Бангладеш, Мальдив ороллари, Шри-Ланка.
6-гуруҳ: ЎЗБЕКИСТОН, Туркменистон, Непал.
7-гуруҳ: Япония, Лаос, Хитой Тайпейи, Мўғилистон.
8-гуруҳ: Жанубий Корея, Бруней, КХДР, Гуам.
9-гуруҳ: Таиланд, Сянган, Индонезия, Филиппин.
10-гуруҳ: Вьетнам, Малайзия, Камбоджа, Макао.
11-гуруҳ: Хитой, Сингапур, Муанмар.

БИРИНЧИ УЧРАШУВДАН ОМАД

Шу кунларда тенниснинг ёрқин юлдузлари Австриянинг Линц шаҳрига йиғилганлиги ҳаммага маълум.

Линцда халқаро миқёсда теннис турнири бўлиб ўтмоқда.

Бунинг қувончли томони шундаки, мамлакатимиз шарафини ушбу нуфузли мусобақада ҳимоя қилаётган теннисимиз юлдузи Ирода Тўлаганова биринчи учрашувдаёқ галабага эришди. Утган кун Ирода россиялик теннисчи Анастасия Мискина билан куч сынашиб, икки сет натижасига кўра 6:2, 6:2 ҳисобида зафар кўчди. Эндиликда теннисимиз иккинчи босқич мусобақаларида ҳам қатнашади.

АНЪАНАГА АЙЛАНГАН ТУРНИР

Марказий Осиё республикалари ногиронлари ўртасида спортнинг барча турлари бўйича халқаро мусобақалар ўтказиш анъанага айланган. Кун кеча Янгийўлда ногиронлар ўртасида олтинчи мартаба шахмат ва шашка бўйича халқаро турнир бўлиб ўтди. Баҳсларда ҳамюртларимиздан ташқари Туркменистон, Қозғистон терма жамоалари иштирок этишди.

БОКСЧИЛАРИМИЗ МУВАФФАҚИЯТИ

Озарбайжон пойтахти Боку шаҳрида бокс бўйича ўтказилган ёшлар ўртасидаги жаҳон чемпионатида Ўзбекистондан 7 нафар 15-16 ёшли боксчиларимиз иштирок этдилар. Шуниси қувончлики, мазкур боксчиларимизнинг 5 нафари ватанларига мукофотлар билан қайтишди. Шулардан иккита олтин, битта кумуш ва иккита бронза медалларидир.

ФУТБОЛ ДАРСИ

Украина умумтаълим мактабларида янги ўқув йилидан бошлаб алоҳида дарс сифатида футбол дарслари ҳам киритилди. Ушбу дарслик мажбурий тарзда киритилган бўлиб, Украина таълим вазирлиги ва бу қонданинг ташаббускори футбол федерацияси президенти Григорий Суркиснинг таъкидлашларича, ушбу дарслар ўқувчиларни кўча боласига айланиб кетишдан сақлашда муҳим аҳамиятга эга экан.

АҚШДАН ПЕКИНГА КЎЧИРИЛГАН ЖАНГ

Профессионал боксда ўзига хос шов-шувли воқеаларга сабаб бўлаётган Холифилд-Руиз жангининг ўтказилиши АҚШдан Хитойнинг Пекин шаҳрига кўчирилди. Шун айтиш жоизки, Донг Кинг бундан бир оз аввалроқ мурасасиз жангининг АҚШда ўтказилишини ёқлаган эди. Бироқ бунга АҚШ ҳукуматининг терроризм билан боғлиқ ҳарбий ҳаракатлари тўсиқ бўлди.

ДУНЁНИНГ БИРИНЧИ ФУТБОЛЧИСИ

Мексикада ўтказилган "Жаҳоннинг энг зўр футболчиси" номли сўровномада яна бир бор бразилиялик Пеле дунёнинг афсонавий футболчиси деб топилди. 61 ёшли уч карра жаҳон чемпиони шу муносабат билан Мексикада бўлиб, ташкил этилганлигининг 100 йиллигини нишонлаётган Мексика клубларидан бирини юбилей билан қутлади ва Пагуни шаҳридаги антика Футбол университетининг очилиш маросимида нутқ сўзлади.

